

تستی

۱. و هی ما دلت علی سلب ضرورة الطرف المقابل للنسبة المذكورة فی القضية. ج ۱۲۲
- أ. العرفیة العامة ب. الضروریة ج. الممكنة العامة د. الحینیة الممكنة
۲. اگر «کل ح ب» صادق باشد، گزینه صادق کدام است؟ ج ۱۵۷
- أ. لا ب ح ب. کل ب ح ج. لا ح ب د. ع ح ب
۳. عرفوا القیاس بآئه: قول مؤلف من قضایا متی سلّمت لزم عنه لذاته قول آخر؛ با «قید لذاته» چه چیزی خارج می‌شود؟ د ۱۶۹
- أ. استدلال مباشر ب. استدلال غیر مباشر ج. استقراء و تمثیل د. قیاس مساوات
۴. نتیجه ضرب «کل م ب» و «کل م ح» کدام گزینه است؟ ب ۱۹۳
- أ. کل ب ح ب. ع ب ح ج. س ب ح د. عقیم است

تشریحی

۱. یکی از شروط تناقض وحدت در حمل است. با مثال توضیح دهید. ۱۳۵

اگر موضوع و محمول دو قضیه واحد باشد اما اتحاد در حمل نداشته باشند هر دو می‌تواند صادق باشد. مثلاً اگر جزئی جزئی است به حمل اولی باشد و جزئی جزئی نیست به حمل شایع باشد هر دو گزاره صادق است.

۲. اصطلاحات زیر را تعریف کنید. ۱۱۴-۱۲۷-۱۶۸-۲۳۷

- أ. قضیة لزومیة: قضیه‌ای که اتصال مقدم و تالی در آن حقیقی باشد (از نوع رابطهی علی و معلولی باشد)
- ب. قیاس مرکب: قیاسی که برای اثبات مطلوب از دو قیاس یا بیشتر ترکیب شده باشد.
- ج. استقراء: بررسی چند جزئی برای استنباط حکم کلی.

د. قضیة حقیقیة: قضیه‌ای که حکم هم بر افراد محققه الوجود و هم مقدره الوجود بار شده باشد. (وجود موضوع قضیه در نفس الامر و واقع لحاظ شده باشد)

۳. چرا عکس مستوی موجب کلیه، موجب جزئی است؟ (اثبات کنید) ۱۴۱

زیرا رابطهی موضوع و محمول در موجب کلیه یا تساوی است و یا اخص و اعم. پس اگر تساوی باشد با جابجایی موضوع و محمول رابطه تساوی باقی می‌ماند و موجب کلیه آن صادق است؛ اما اگر اخص و اعم باشد با جابجایی، موضوع، اعم و محمول، اخص می‌شود که در این صورت تنها موجب جزئی آن صادق است. قدر مشترک این دو، موجب جزئی است.

۴. چرا از دو سالبه انتاج حاصل نمی‌شود؟ ۱۷۶

زیرا در جایی که هر دو مقدمه سالبه باشد رابطه اصغر و اکبر معلوم نمی‌شود که آیا تلاقی دارند و یا تباین (آیا نتیجه موجب صحیح است یا سالبه). مثلاً اسب (حدوسط) هم با انسان و هم با پرنده مابین است انسان و پرنده نیز مابین هستند اما اسب در عین حال که با انسان و ناطق مابین است اما انسان و ناطق با هم مابین نیست و نتیجه سالبه آن کاذب می‌باشد.

۵. المفروض س ب م. و کل ح م. این ضرب را از طریق برهان خلف اثبات کنید. ۱۹۸

مدعی: س ب ح اگر این مدعی صادق نباشد نقیض آن یعنی کل ب ح صادق است. از ضمیمه کردن این قضیه صادق با کبری مفروض الصدق نتیجه صادق به دست می‌آید. کل ب ح، کل ح م نتیجه می‌دهد کل ب م. پس اگر کل ب م صادق باشد باید نقیض آن یعنی صغرای اصل (س ب م) کاذب باشد و این خلاف فرض است.

۶. اقترانی شرطی را تعریف کرده، مثالی بزنید که در آن حدّ وسط در یک مقدمه جزء تام و در دیگری جزء ناقص باشد. ۲۰۷-۲۰۹

اقترانی شرطی: قیاس اقترانی که یکی و یا هر دو مقدمات آن قضیه شرطیه باشد.
صغری: هنگامی که نبوت از جانب خدا باشد پس اگر محمد ص پیامبر باشد پس امت خود را به حال خود رها نمی‌کند. کبری: اگر امت خود را به حال خود رها نمی‌کند واجب است که هدایت کننده‌ای را نصب کند.
در این قیاس حدوسط جزئی از تالی صغری و همهی مقدم کبری است.

۷. چرا در قیاس استثنائی یکی از دو مقدمه حتماً باید قضیه شرطیه باشد؟ ۲۲۶

در تعریف قیاس استثنائی آمده است: نتیجه و یا نقیض آن در مقدمات بالفعل ذکر شده است. پس اگر نتیجه به صورت یک مقدمه مستقل ذکر شده باشد مصادره به مطلوب لازم می‌آید. بنابراین نتیجه باید بخشی از مقدمه باشد و قضیه‌ای که بخشی از آن قضیه بوده است قضیه شرطیه است.

۸. قیاس «مضمّر» و «ضمیر» را تعریف کرده برای هر یک مثال بزنید. ۲۳۱

مضمّر: قیاسی که یکی از مقدمات و نتیجه در آن حذف شده باشد. مثلاً زید انسان است چون هر ناطقی انسان است.
ضمیر: قیاسی که کبرای قیاس حذف شده باشد. مثلاً زید انسان است چون او ناطق است.

۹. تفاوت «موجبه معدوله المحمول» را با «سالبه محصله المحمول» بنویسید. ۱۱۵

تفاوت معنوی: معدوله، حمل السلب است اما سالبه محصله، سلب الحمل است.
تفاوت لفظی: رابط در معدوله قبل از ادات سلب است اما در سالبه بعد از ادات سلب است.